

”Jeg ved, at mange tidligere DDR-borgere har efterlyst en beretning om tilværelsen dengang, der kommer ud over klicheerne og fordommene og måske bekræfter dem i det, de fleste hele tiden har haft på fornemmelsen. Nemlig at også deres liv var vigtige og værdifulde.

Opgør med myter om DDR

Slægtsroman: Flugt fra nazisterne, rædsler i Stalins lejre, DDR-desillusion, Tysklands genforening. Kraftigt inspireret af sin egen families historie tilbyder den tysk-russiske forfatter Eugen Ruge med sin nye roman et panoramavue over det 20. århundredes mest dramatiske begivenheder. Den udkommer nu på dansk.

JENS MALLING
Jyllands-Postens udsendte medarbejder
indblik@jip.dk

BERLIN
E vig forbandelse. Dommen med de bibelske associationer ramte den tyske kommunist Wolfgang Ruge, da han allerede havde tilbragt syv år med slavelignende arbejde i Stalins berygtede Gulag-lejre. Den indebar, at han aldrig mere måtte rejse vest for Uralbjergene – bjergkæden, der deler Rusland i en europæisk og en asiatisk del. Efter yderligere en årrække lykkedes det mirakuløst Wolfgang Ruge at undslippe evigheden, der også gjaldt potentielle børn og børnebørn.

I sin nye roman trækker Eugen Ruge på sin fars såvel som sine egne og resten af familiens erfaringer i mødet med det 20. århundredes brutalitet. Født i 1954 i Sovjetunionen som resultatet af et kærlighedsforhold mellem russiske Taissja og tyske Wolfgang kun få år efter de kommunistiske og nazistiske ideologier kolliderede og lagde hele Østeuropa øde, er der nok at tage af. Ruges bog, "I tider med aftagende lys",

følger familien Umnitzer over fire generationer.

»Det er klart, at historien har med min familie at gøre, men jeg har også fundet på meget selv. Eksempelvis lader jeg figuren, der gør det ud for min fars bror, dø i romanen. Det gør jeg, fordi det virker usandsynligt, at to udenlandske, svagelige og intellektuelle brødre overlever først terrorårene i Moskva i slutningen af 1930'erne og dernæst mere end et årti under de mest ekstreme betingelser i arbejdslejre i Sibirien. Særligt for deres gruppe var overlevelsechancerne mikroskopiske. At de begge to vendte hjem til Tyskland, som det rent faktisk skete, er et eksempel på, at virkeligheden overgår fantasien,« siger Eugen Ruge.

De ufattelige strabadser og minusgrader på den sibiriske tajga står i kontrast til den lune søndag eftermiddag i sidegaden til Schönhauser Allee, hvor Indblik møder den debuterende romanforfatter.

Ruge kommer fra sit sommerhus oppe ved Østersøen, gør et kort ophold i Berlin og er på vej til Paris, da hans bog netop er udkommet på et fransk forlag. Forfatteren nipper til sin tyrkiske kaffe og vejer sine ord nøje ved fortovsrestaurantens bord.

Nede for enden af gaden støjer U-Bahnen dovent forbi i den langsomme helligdags-takt. Den baner sig vej igennem kvarteret Prenzlauer Berg her i det østlige Berlin – som indtil 1990 var DDR's hovedstad. Nøjagtigt som sit alter ego i romanen, Alexander Umnitzer, kom Eugen Ruge hertil som barn med sine forældre i 1956. Den lille familie havde fået lov til at forlade Sovjetunionen efter Stalins død, da en opblødning af forholdene i landet var trådt ind.

Desillusion og dekadence

Faderen – som har mange ligheder med karakteren Kurt Umnitzer – prøvede at ryste tiden i Sibirien af sig og genfinde den tro på kommunismens evne til at skabe et retfærdigt samfund, der gjorde, at han udså sig "verdensrevolutionens hjerte" – Moskva – til sit eksil, da han som 16-årig måtte flygte ud af Tyskland med sin bror, efter at nazisterne havde overtaget magten i 1933.

Nu ville han være med til at bygge DDR op. Men det er »tider med aftagende lys«.

Romanens titel henviser til, at den politiske utopi mister mere og mere af sin strålekraft, som DDR nærmer sig en ende. I stedet overtager desillusion og dekadence.

»Min far oplevede desillusionen to gange. Først i Gulag, da det gik op for ham, hvad Stalins herskab indebar. Han genvandt troen under Khrusjtjovs tøvejr, der var en tid præget af forsøg på afspænding og reformer i Sovjetunionen. Desillusionen kom snigende igen, da det gik op for ham, at DDR ikke kunne reformeres. Jeg kan stadig huske – og det var helt oppe i 1980'erne – hvordan han med fortvivelse læste en artikel i DDR-avisen *Neues Deutschland* i anledning af Stalins fødselsdag, der stadig fejrede diktatoren som en stor og ufejlbarlig leder. Han blev mere og mere resignerende og opgivende i sin holdning. At der aldrig kom et endegyldigt opgør med stalinismen var en kæmpe skuffelse for ham,« siger Eugen Ruge.

En dinosaur

Desillusionen tro følgesvend er dekadencen. Den specielle atmosfære, der kendetegner de sidste år i DDR, og følelsen af, at alting er ved af falde fra hinanden, indfanger Ruge i sin roman til patriarken Wilhelms 90-års fødselsdag.

Det er den 1. oktober 1989, og dagen bliver fortalt gennem seks familiemedlemmers perspektiver. Fra sin plads i lænestolen